

2007/1
LEDEN

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

POUTNÍK

Obsah čísla   **1/2007 – 92 - XIV**

J. Plotěná:	Překvapivá předsevzetí	1
	Blahopřání	2
N. F. Čapek:	Cesta imaginace	2
J. Plotěná:	Básníkům se často stává	7
P. Sedlák:	Prolínání světů Tomáše Halíka	7
J. Schwarz:	Befana	8
R. Ertelt:	Budoucnost	9
I. Bordovská:	Něco nad námi musí být	11
E. a P. Dobšíkovi:	Antroposofie ve výchovné činnosti školy	12
J. Schwarz:	Cesta	17
M. Škárová:	Jak řešit „každodenní problémy“...	18
	Úřední hodiny J. Plotěné a J. Heppa	
	Program OUB	

Překvapivá předsevzetí

Žádná předsevzetí a závazky k Novému roku nedělám, jednak se zřídka kdy dodržuji a většinou vezmu za své už v průběhu ledna, jednak ne každý musí mít nutně v lednu Nový rok. Na mezníky v běhu času ovšem věřím, dokonce si myslím, že existují jisté nezbytné, důležité body obratu nápadné ve sledu našich let, jimiž je náš život typicky značkován a dle nichž se rozpozná od událostí životů jiných lidí, asi tak jako když uvidíme v dálce Petrov nebo Špilberk a víme, že jsme už skoro v Brně. Jsou to pro nás typická vítězství a průšvihy, jichž často bývá hojněji naděleno než těch dříve jmenovaných, naše zklamání a návraty ze slepých uliček a cestíček naší chybující cesty. Navíc ještě věřím v možnost značkování naší existence vědomějšími než zcela nevědomě vynucenými body obratu našeho vnitřního utváření, naší povahy a zaměření našich zájmů a priorit. Doufám při tom v možnost zásadní proměny člověka, jeho přerůstání sebe sama a svých malých poměrů v nejširším slova smyslu, tedy i změny všech možných zaběhaných stereotypů, nedobrych návyků a zlovyků dříve parazitujících na jeho jinak krásném lidství.

Fandím velkým proměnám a změnám i za těch nejnemožnějších okolností, změním pracným, vlastním úsilím a námahou dosahováním dle známého: „Člověče přičiň se...“ Fandím ovšem také bodu obratu, který přináší různá překvapivá předsevzetí a ještě lépe překvapivá rozhodnutí, jimž vlastně nikdo v okolí nerozumí, jen jejich původce, který se právě takto rozhodl puzen hlasem svého svědomí. Poslechl tu lepší stránku v sobě a najednou jedná proti svému zdánlivému prospěchu, k něčemu se přiznává, něčeho nekalého nebo nemoudrého zanechává, najednou je jiným člověkem. Okolí se diví, okolí nechápe, to však není vůbec důležité, velká proměna je zde, vnějšími okolnostmi nevynucená. Dotyčný člověk píše svůj Nový rok třeba uprostřed léta a kdo pochopil, může slavit s ním, neboť je zde skutečný důvod k pořádné oslavě.

Tak takový Nový rok přeji nám všem.

Jarmila Plotěná

---

všem členům i přátelům brněnské obce unitářů,
kteří se narodili v lednu:

4. 1. Karel Zůda,
Miluše Šubartová,
6. 1. Boris Merhaut,
18. 1. Lubomír Zelinka,
23. 1. Anna Drlíková,
Eva Hanáková,
Jarmila Šimonová,
26. 1. Květa Košutová,
30. 1. Marie Šemberová.

Cesta imaginace

Imaginace nebo tvůrčí myšlení je náznakem, že člověk je příbuzný oné Moci, kterou povstal svět. Je to smělé tvrzení, avšak ani zdaleka nevystihuje celou skutečnost. Bez tvůrčího myšlení byl by svět pouze světem zvířat a vše, co krásného, dobrého a velikého vyšlo z rukou lidských, bylo by neznámé. A nebýti božské imaginace nebylo by velkolepých světů hvězdných, ani toho co jmenujeme krásou a velkolepostí přírody. Byla by jen poušť a šedá beztvará hmota.

Čím vyšší je úroveň člověka, tím více najdeme stop jeho tvůrčího ducha; čím nižší úroveň, tím ubozejší a jednotvárnější je život člověka a jeho okolí, které si tvoří.

Vkročíme do rodiny člověka bez imaginace a nenajdeme tam nic zajímavého, vše nás tam odpuzuje. I kdyby byl sebe větším boháčem, jestli nemá imaginace, on zůstane pod úrovní každého chudáka s imaginací.

Bez imaginace nebylo by vynálezů ani objevů. Kolumbus měl novou zemi ve své imaginaci a tato vidina jej činila odvážným, vynalézavým a vytrvalým, až i svou Ameriku objevil.

Československá republika byla nejprve v mysli těch, kteří pro ni bojovali. A jestli v něčem není tak pokročilá, jak bychom si přáli, je to nedostatek imaginace těch, kteří o tom rozhodují.

Všechn pokrok světa, v správě států, v industrii, ve školství, ve zdravotnictví záleží na imaginaci a dobré vůli vůdčích činitelů a těch, kteří je poslouchají.

Bez imaginace nemůže obuvník být dobrým obuvníkem, malíř malířem, kovář kovářem. Podkovář, který neumí vytvořit ve své mysli správnou podobu podkovy, nikdy správnou podkovu neuková.

Lidé zůstávají nešťastní proto, že jejich imaginace je naplněna neštěstím, nebo že představuje jim štěstí jen v okolnostech a s prostředky, jež jsou jim nedostupny.

Jistý muž vytýkal své ženě nepořádek, že má každý kout plný hadrů a všechno neupravené. A povídá: „měla bys vidět, jak hezky upravené má všechno tamhle sousedka.“ A ona na to: „Jen mi na to dej, abych si mohla koupit více skříní a prádelníků, a najmi větší byt - a uvidíš.“ Ale jaké bylo její překvapení, když se dozvěděla, že dotyčná sousedka byla ještě chudší, že hadry a košťata a jiné domácí potřeby měla uklizeny v obyčejných bednách, které byly přikryté vlastnoručně vyšívanými dečkami. To byla imaginace! Jiný příklad z mnohých: mladík žije v rodině, kde jsou děti, kde je zahrada a několik pokojů. Je mu dlouhá chvíle, neví co dělat, jak se zabavit, čím a v čem se uplatnit. Nemá a nepěstuje imaginaci. Jiný mladík příjemně ožívuje a rozradostňuje celý dům. Děti na něm visí, zahrada se na něho směje, každý pokoj je něčím zkrášlen, čeho se jeho ruka dotkla: má imaginaci.

U Prahy je vesnice, která je typickou ukázkou všech ošklivostí. Jediná cesta tam není upravená, na návsi je močál, za deště se lidé po kotníky brodí v blátě, a není tam ničeho, co by i jen v nejmenším ukazovalo, že lidé tam bydlící mají také nějaký společný zájem. Zkrátka: oni si svoji obec nedovedou představit lepší, krásnější, upravenější. V jejich imaginaci není pojmu pro společnou hrdost, pro vtělování družnosti a pospolitosti do všeho, čím obec jako taková mluví k tomu, kdo tudy prochází.

Proti ní bych ovšem mohl postavit deset vesnic, které na každém kroku ukazují imaginaci lidí rozšafných, pokrokových kulturních.

Jestli člověk hledá krásu nebo jestli se honí za štěstím a potom je opravdu najde, tak je našel jako ona žena své brejle: našla je totiž na svém vlastním nose, ačkoli předtím celý byt i zahradu prohledala. Jestli člověk nenajde, co mu činí život žádoucím a krásným sám v sobě, marně hledá jinde. A jestli to našel sám v sobě, našel to ve své imaginaci, nejprve jen jako představu, postupně svoji představu zhmotnil, a tak začal žít v jiném světě, ačkoli to byl stále jeho nejvlastnější svět. Potom ten svět se zrcadlil ve všem, co jej obklopovalo a vtěloval do všeho, co konal a tvořil.

Jestli někdo žije krásně ze zvyku, že to bylo tradicí jeho domova, kterou si osvojil, zaslouží naši úctu. Avšak větší je ten, kdo žije krásně vědomě, komu život je tvořením nových hodnot.

Není-liž zvláštní, že člověk si jako něco samozřejmého volí svůj oblek, byt, nábytek, svoji četbu, zábavu, domácnost. Avšak jakmile běží o to, co jej nejvíce povznáší nebo ponizuje, blaží nebo trápí, tedy jakmile se jedná o charakter, o náladu, o duševní život: tu ponechává vše náhodě, ať se utváří jak se utváří.

Co je nejhmatatelnější, nejhrubší a nejméně cenné, tomu se lidé běžně nejvíce věnují a s tím se ztotožňují. Ale co je za tím vším, a co teprve všemu, co jsme a

máme, dává posvěcení a hodnotu, to ponechávají náhodě. A také na všechno možné jsou poradci a odborníci, na vykládání a provádění zákonů, na šití šatů, na plánování domů a zahrad, na léčení tělesných neduhů: jen pro duchovní inženýrství, pro vědomé plánování a tvoření vnitřního života, inženýrů a poradců jsme dosud neměli.

Jedním z velkých principů Svobodného bratrství je vědomý tvůrčí život. Je povinností každého, kdo chce podle tohoto principu žít, aby přestal žít nahodile, „sflikovaně“, nevědecky, a začal žít podle plánu - životem vědomě tvořeným.

Je to vyšší životní úroveň. Je to život elity lidstva.

Člověk na vyšších stupních vývoje je povolán býti vědomě tvůrcem světa, kterým žije, v kterém žije a pro který žije. Jeho základní schopností pro takovýto život je jeho imaginace, jeho tvořivost.

Můžeme zřetelně rozeznati pět druhů činnosti při tvoření nového života podle plánu.

Nejprve si tvoříme nový obraz toho, čím chceme být.

V dalším tento obraz vypracujeme v podrobnostech.

Za třetí tomu obrazu vdechneme svoji duši. Jinými slovy: přemístíme své já a své vědomí do něj; přestěhujeme se duchovně.

Za čtvrté vytváříme tento duchovní obraz ve hmotě, to jest, ve skutečném denním životě.

Za páté den co den tento obraz zdokonalujeme.

Je to jako se stavbou domu. Zpočátku máme jen všeobecnou představu, jaký má být a čemu má sloužit. Potom začne pracovat naše imaginace na podrobnějším vytvoření jeho ideje, plánů, duše, účelu, ozdob a zařízení. Na to se poradíme s někým, kdo umí stavět domy. Povíme mu, co chceme a on vypracuje první náčrty. My o nich přemýšlíme a je pozměňujeme. Potom začne další propracování detailů, a na konec zhmotnění všeho, obložení a vyplnění myšlenek stavivem.

Mezi stavbou nám ještě to a ono napadne, a když je dům hotový, začneme jej zařizovat a máme do smrti dost příležitostí k opravám, přestavbám a přeměnám, ačkoli jedná se o materiál mnohem hrubší než je budova lidského charakteru.

Podnětem k stavění duchovního domu může býti rozmluva, přednáška, četba, vnitřní vnuknutí. Poradcem, duchovním inženýrem neb architektem může býti buď někdo, kdo tomu rozumí, nebo mohou k tomu býti získány podněty vlastním studiem. SB je prvním ústavem, který má býti vybudován jako všeobecná poradna, všem a všude přístupná.

Je nutno si uvědomit, že v tom okamžiku, kdy si vytvoříme svojí imaginací jasnou představu toho co chceme dosáhnouti, stává se tato představa skutečností, jako třeba narození dítěte. Je pravda, že ji můžeme měnit, ale úplně se jí už zbavit nemůžeme. Jestli ji potlačíme, vnikne do podvědomí a roste dál, a když ne jinak, aspoň ve snách se znovu oživuje.

Velmi záleží na základní ideji a její mravní úrovni. Je samozřejmé, že si nebudeme tvořit nějaký slabošský ideál fňukavého škarohlída, ani hysterického fanatika, ani prchlivého zuřivce. Je přirozené, že budeme pamatovat na pevné zdraví, na velkou výkonnost, na veselou mysl, na úspěšnou práci. To vše by nás však trvale

neuspokojilo, kdybychom si nevyvolili vysokou duchovní úroveň. Když už se jednou staví nový duchovní dům, proč jej nevystavit co nejdokonaleji a nejkrásněji?

Ten nový člověk, kterým chceme být, bude dále chodit po zemi, to je samozřejmé, a přijde do styku s prachem ulice, ale jeho hlava bude vysoko nad vřavou dne a nad titěrnými půtkami lidí, kteří se živí senzacemi a starostmi o nejnovější klepy.

Ten nový člověk rád uvítá každý dobrý podnět, jak duchovně žít, aby hlava udržela se na úrovni velkého duchovního světa, aby srdce mělo svůj klidný tep, aby krok byl pružný, aby úsměv a humor širokých duchovních obzorů duše ho všude provázal.

Je nesporné, že mysl lidská je schopna pojmouti obrovské množství dojmů, vjemů, představ, idejí, právě tak, jako do sebemenšího domečku vejde se množství myší, krtků, vos, pohozených papírů, odpadků a smetí. Je možno tam naházet kdejakou zbytečnou věc. Je možno vyzvat všechny laskavé sousedy, aby si u našeho domu udělali smetiště, a všechno, s čím si nevědí rady, aby k nám donesli.

Někdo namítne, že takovým bláznem nikdo není. A já tvrdím, že takové blázny najdeme všude ve většině, když tak mnohé řeči, starosti, představy, vjemy, zprávy, které lidé rádi přijímají, nazveme pravým jménem.

Člověk snese mnoho, ale nesnese všechno beze škody. Jestli někdo připouští do své mysli mnoho zbytečností, škodlivostí a malicherností, nezbyvá mu místo pro myšlenky velké, povznášející, tvůrčí, myšlenky velkého slohu a dosahu.

Naše imaginace je toho druhu, že ji mnoho malicherných a neužitečných myšlenek může velmi zatěžkat, poškodit a učinit neschopnou velkého rozmachu a širokých obzorů.

Lidé používají své imaginace k podnikání, k tvoření vzácných uměleckých děl, k vynalézání, k zábavám, ale neuvědomují si dost, že jest ona hlavní podmínkou k vytvoření krásného, velkého a šťastného života.

Marně se budeme namáhat, abychom se uklidnili, když přichází rozčilení, jestliže se nemůžeme opřít o jasnou představu klidného stavu, jaký je v takových případech žádoucí.

Nad imaginací je životní ideál, vytvářený a plánovaný nejlepšími ideovými podněty, které v hlubinách duše vyvstávají, kdykoli se do nich vědomě ponoříme.

Já pro sebe všechny své ideály opírám ustavičně o pevné přesvědčení, že hodnoty jako klid, láska, dobrota, krása nejsou něčím, co visí ve vzduchu nebo co je závislé na nějakém souhlasu lidí, ale věřím, že jsou to absolutní hodnoty, že jsou to síly a vibrace v nás přítomné Duše všehomíra, a že těmito silami jsme s vesmírnou mocí na věky spoutáni, slaběji nebo silněji, podle toho, jak se jim oddáváme.

Ríkám si: moje nejvlastnější podstata je božská. V této podstatě není slabosti, smutků, zlostí, negace, nýbrž jen síla, klid, láska a tvůrčí moc. Čím více se celou myslí oddávám klidu, lásce, dobru, kráse, tím jsem silnější, tím lépe ovládám a zhodnocuji své city, jako zhodnocujeme oheň.

Neříkám, že by se k prahu mé duše nepřiblížil hněv, ale já neotvírám hned dveře dokořán, abych jej vítal a nechal řídit ve svých nervech a pokojích své duše.

Neříkám, že by se někdy nepřibližovaly myšlenky smutku a trápení, ale já na ně hledím jako na cizince, kteří se chtějí vnutit. Jsou nežádoucí, nemám pro ně žádné pohovky k posezení.

A jako zvláště důležité mistrovství, po kterém toužíme a které je dosažitelné, považuji každodenní vykoupaní v ovzduší velkých, ozdravných, posilujících myšlenek a meditací.

Starí Čechové ve 14. a 15. století mívali krásný zvyk, že každý den ráno i večer nebo jen večer se oddávali osobní a domácí pobožnosti. Něco si přečetli vzdělavatelného a své tužby, předsevzetí, své nejlepší city vyjádřili prostými slovy v upřímné modlitbě. Nebylo to mletí rtů naprázdno, ale povznášení mysli k nejvyšším hodnotám, jaké ctili v slovu Bůh.

Dnes máme o leccčems jině pojmy než měli lidé před čtyřmi sty lety, leccos jinak nazýváme a jinak chápeme, ale máme tytéž vnitřní potřeby, tutéž touhu po velkém životě a po něčem svatém, co si chováme jako zřítelnici oka nedotknutelné.

Dnes je shon a spěch mnohem větší, dojmů, které rozrušují je mnohem víc, lidé jsou vnitřně rozvrácení a nemají síly vzlétnouti k oněm tichým výšinám, kde se duše uzdravuje, očišťuje a posiluje.

Můžeme však mnohemu nepříjemnému předejít a podmínky krásnějšího života vytvořit, když budeme denně systematicky pěstit velké myšlenky, silné sugesce, vznešené meditace.

Žena, která ví, že se stane matkou, může vykonávat základní vliv na rostoucí plod života svého, dá-li si na tom záležet, aby denně vykoukala své děťátko ve vibracích krásných myšlenek a tužeb. A když dítě začíná chápat, jestli dále bude matkou udržováno v ovzduší velkých myšlenek a dobrých nálad, ona tím vykoná dílo velkého dosahu.

Avšak jak málo je těch, kterým se dostalo takového vychování! Většinou jsme slyšeli dvakrát až stokrát více těch myšlenek zhoubných než tvůrčích, více chmurných než radostných, více bázlivých než povzbuzujících, více hany než chvály, více nářků a proklínání než radostné odvahy, více zlobných slov než laskavých úsměvů! Byli jsme od nejtěplejšího mládí obklopeni vibracemi záporu, hněvu, smutků, beznaděje. Chceme v tom pokračovat?

Můžeme dělat jen jednu ze dvou věcí: buď takové dojmy necháme na sebe působit, nebo se jim budeme bránit. A bylo by mnoho, kdybychom denně věnovali sami sobě jednu hodinu, ve které bychom pomáhali svému podvědomí a své imaginaci a posilovali v sobě všechny prvky kladné a tak zabraňovali vtělování se starých záporných a nežádoucích myšlenek a představ?

Snad není možno najít celou hodinu, ale jak málo bychom cenili svou duši, kdybychom nenašli ani patnáct minut?

Není krásnějšího zvyku, jako když si člověk denně vyhradí pro sebe chvíli, kdy se chce potkat sám se sebou, aby si připomenul hlubší smysl života.

Jsem božím dělníkem. Jsem jiskrou zapadlou do hmotného těla. A v tomto těle má se ona rozkřesat v posvátný oheň, ve kterém shoří vše co je nežádoucí, a znovu a silněji se podnítí to nejlepší, čím chci žít.

Naše tělo je dílnou ducha, ale také svatyní, kde se setkáváme s Duchem všech duchů. Paprsek, který máme z Boha, jen proto září, hřeje a oživuje nás, že jedním pólem je spojen s námi a druhým pólem je ve spojení se svým zdrojem, a je ustavičným vyzářováním nejvyššího života.

Když se oddávám meditaci, ať cokoli jiného při tom zanedbám nebo zapomenu, jedno vždy zůstává, i kdybych žádných slov neužíval, je to uvědomění sounáležitosti k vesmírnému životu, je to utišení se sám v sobě a přiblížení se tam, kde všechna přání ztichnou, všechno jiné se zapomíná a zůstává pocit Veliké Přítomnosti Věčného.

N. F. Čapek

Básníkům se často stává

Správný rytmus, trefný rým,
přec té sloce nevěřím...

Básníkům se občas stává,
že i když rytmus pokulhává,
rýmování vynechává,
skrytá krása zazáří.

Anebo se k rozuzlení
víc než krása pravda cení
sžíravá jak plameny.

Nebo svět je v okamžení
prapodivně rozložený
v ohni božské proměny.

Verš tak vlastní silou žije,
co vlastně je poezie?
Malý zázrak na zemi.

Jarmila Plotěná

Prolínání světů Tomáše Halíka

Pokud patříte k těm, kdo před nedávnem v televizi zaznamenali seriál Prolínání světů, který sestavil známý religionista a současně kněz Tomáš Halík, možná jste si všimli i stejnojmenné knihy, která se objevila před Vánoci na pultech našich knihkupectví.

Ve srovnání s televizním seriálem mi v knize chybí především hudba Martina Kratochvíla, ale to můžeme mít autorovi sotva za zlé. Naopak pozitivním rysem knihy je, že nejde o prostý přepis televizního seriálu, ale že se zde objevily hluboké úvahy, které by nejspíše televizní formát neunesl.

Filozofii prezentovanou v této knize by bylo v mnoha ohledech možno označit jako unitářskou, především svou sympatickou snahou o smíření, toleranci a dialog, laskavým pohledem do světa jiných náboženství a kultur, pohledem který se snaží spíše porozumět než nacpat svět do vlastní předem připravené šablony. Zvláště v dnešní době mediálních stereotypů (co katolík to dogmatik, co muslim to terorista, věřící lidé jsou buď naivní nebo šílení, ...) v naší zemi ještě posílených 40 let trvajících ideologickou masáží v době vlády komunistů je takový přístup velice potřebný, ozdravný a chvályhodný.

Knize „Prolínání světů“ se daří přibližovat svět náboženství a jiných kultur, aniž by znásilňovala názory nebo přesvědčení svých čtenářů, nebo byla ryze „vědecká“. I toho, kdo neocení filozofické úvahy a propracovaný text, jistě zaujme bohatý a kvalitní fotografický doprovod, který stojí přinejmenším za prolistování.

Dovolte mi závěrem odcitovat jednu myšlenku: „... náboženství ze své nejvlastnější povahy nemůže být jen soukromou věcí. Tou může být osobní spiritualita i osobní filozoficko-náboženské představy jednotlivce, ale to jsou nanejvýš dílčí prvky náboženství. Náboženství tvoří srdce každé kultury, učil Jan Pavel II. - a pro ty, jimž se zdá toto tvrzení přehnané můžeme klidně obrátit: to, co tvoří srdce té které kultury, to je jejím náboženstvím.“

Je také na nás, abychom podle svých možností a schopností přispěli ke kultuře této společnosti, aby zde převládajícím náboženstvím nebyl pouhý konzum, nemsmyslný karmický kolotoč spotřeby pro spotřebu, jehož hlavním výsledkem je bezohledné ničení této planety.

ing. Pavel Sedlák

Befana

Celý rok poslouchám od lidí, s nimiž mě svedla náhoda dohromady, proč věří nebo nevěří v Boha. A těch nevěřících je nějak víc. Nejdřív se dostaneme k mému povolání, dotýčný se chvíli tváří překvapeně, jako by potkat kněze bylo dnes větší terno než přistání mimozemšťana, a pak řekne - Víte, já ale na Boha nevěřím - a následuje výčet důvodů, z nichž většina má jedno společné, totiž obavu, že se z mé strany chystá promyšlené přesvědčování a rafinované získávání nové ovečky na víru pravou; proto mlčím a existenci Boží v takové chvíli nehájím, Pán Bůh ví proč a doufám, že mi to odpustí.

A pak přijdou Vánoce, blíží se Štědrý večer a děti se těší na zacinkání, které oznamuje, že Ježíšek jim nadělil pod nazdobený stromeček spoustu dárků, vyzdobenou místností zavoní jehličí, pryskyřice a vanilková vůně vánočního cukroví; na

svátky se těšíme všichni, věřící i nevěřící, málokdy si přitom ale uvědomíme, jak zajímavé a rozdílné zvyky drží o Vánocích naši sousedé.

Zatímco v Rusku kraluje dobromyslný děda Mráz, do Spojených států přijíždí populární Santa Klaus, ani jednoho z těch důstojných pánů bych však neměnil za českého Ježíška, o jehož narození zpívají v papírovém betlémě překvapeným pastýřům andělé a kterému nad jeskyní svítí hvězda vlasatice.

V Itálii provází narození Jezulátka tříkrálová čarodějnice Befana. Pověst ji popisuje jako babu s bramborovitým nosem, která obdarovává děti, podobně jako u nás Mikuláš, Befana prý potají vyslechla od pastýřů poselství o narození děťátka, stejně jako tři mudrci se nechala vést hvězdou a od té doby hledá Ježíška. A jde na to chytře, přináší do každého domu dárky a během návštěvy se rozhlédne, jestli náhodou nespátří Boží dítě. Když jí neotevřete, umí si poradit a projde komínem. Děti v očekávání nadílky lákají Befanu tím, že nechávají za dveřmi botičky, aby je čarodějnice nepřehlédla.

Zajímavou tradici obnovili v Braniborsku. Stohy dopisů zpracovávají na poštovním úřadě v obci, která se v překladu jmenuje Nebeská brána. Už od srpna dostávají dopisy s adresou: Ježíšek, 13. oblak, Himmelpfort. Počátkem 80. let se na zdejší poštu zatoulaly tři dopisy adresované Ježíškovi a Cornelia Matzkeová, která zde vypomáhala, je vytáhla z koše na odpadky a s láskou na ně odpověděla samozřejmě jménem Ježíška. V Himmelpfortu obdrželi od té doby statisíce dopisů. Slyšel jsem, že podobnou možnost už mají i české děti, které před vánočními svátky posílají své psaníčko na Boží Dar. Nepochybuji, že pošta má i tady v předvánočním čase plné ruce práce.

Ten příliv korespondence mě těší. Víím, že člověk nemusí léta věřit v Boha. Pro své pochybnosti může mít tisíce důvodů. Je to Bůh, který proměňuje lidská srdce a dává nám nové důvody k naději. Třeba se právě letos světýlko v jesličkách rozsvítí někomu ve vaší blízkosti. Nebo vám. Já věřím, že ho jednou uvidíme všichni. Do té doby si ovšem dejte dobrý pozor na Befanu v komíně, přátelé vánočního obdarování.

Jan Schwarz

Budoucnost

Budoucnost patří nám, opřeme-li se ještě pevněji o Boha a budeme-li stále usilovněji prositi o seslání Jeho Milosti a pomoci na každém našem kroku.

Je pravda, že i naše dnešní doba přináší často neschopnost mystické koncentrace, ba že i prostá modlitba je často nemožná, neboť se zdá, že celý svět je přeplněný rozbouřenými vlnami myšlenek, které nás přímo drtí. Je na tom jistě mnoho pravdy, ale ten, kdo složí ruce v klín, kdo je vždy nespokojený, snad i duševně lenivý, nebo hledající bezpracnou metodu dosažení Boha a tak nechává svoji duši napospas takovým vlnám, je člověk slabý, nemající dosti pevné vůle, aby se opřel, aby v hlubíně svého nitra přistav s klidnou hladinou vyhledal.

Vyškrtněme ze svého slovníku slovo „nemůžeme“ a nahraďme ho slovem „můžeme a musíme“. Jsme v nitru dětmi božími a jako taci máme v sobě všechny síly vesmíru. Myšlenka je silou všemohoucí, o tom svědčí nauka velkých Mistrů a dokud jsme schopni myšlenky, máme v rukách nejvyšší moc, která může a musí odstranit všechny překážky.

Ten, kdo kráčí křesťanskou mystickou cestou, kdo slyší tuto nauku a pokyny a rady srdcem, nebude toho nikdy litovat, neboť nastoupil Cestu Pána, která byla ukazována od počátku světa všem lidem, jako cesta vedoucí k opravdovějšímu štěstí bez konce, jedinému štěstí po kterém nenásleduje trpkost, jako po každém štěstí pozemském a nikoho neuvedeme v omyl a na scesti. Čeňme si proto našeho spolku, kterého intence a ideály jsou tak vysoké a čisté a snažme se všichni, aby i jeho vnější úroveň byla na skutečné výši, aby jeho jednání a myšlenky zde přednášené, byly co nejdůstojnější a nesly se stále duchem jeho zakladatele K. Weinfurtera. Prosíme Boha, aby při plnění našeho předsevzetí při nás stál, nás chránil, osvětil, nás řídil a nikdy neodvracel od nás svou tvář. Abychom byli silní a duchovně rostli, k tomu nám dopomáhej Bůh.

„Ale přijměte moc Ducha Svatého, přicházejícího na vás, a budete mi svědkové, i v Jerusalemě, i ve všem Judstvu, i v Samaří, a až na sám konec země.“ (Sk. I, 8)

Toto heslo na počátku 3. dílu „Ohnivého keře“ jsem ne zvolil sám, nýbrž bylo mně ukázáno na potvrzení dvojího předpovědění od několika svědků, v tomto městě (Praze) žijících, kteří slyšeli a viděli, že Pán je nablízku a že nauky jeho nanovo lidstvu dané, budou šířeny po všech zemích a krajích, aby znovu byly lidem dobré vůle připomenuty staré a svaté pravdy, které jako zlatá zrna jsou ukryty pod rmutem a kalem tohoto světa.

Nebude již dlouho dní, o nichž se praví v Písmu: „A světlo svítilo ve tmách, ale tmy ho nepoznaly.“ Za nedlouho - kdo by mohl říci, kdy a kde, když toto tajemství spočívá v lůně Božství? - přijde Světlo Veliké, jehož červánky dnes již zříme a toto Světlo všech světél zapudí všechny tmy a bude den - jako na počátku stvoření a Duch Boží se bude vznášeti viditelně - ne nad vodami, ale nad ovečkami Toho, jenž je povolal.“

Tato cesta, posvěcená adepty všech věků, je určená bez výjimky všemu lidstvu. Ovšem jen část dosavadního lidského pokolení ji nastupuje vědomě. Ostatní čekají až udeří i pro ně znamení na vesmírný zvon a až i jejich duše budou probuzené z dosavadního spánku.

Máme vědět, jak zdůrazňuje K. W., že je každá chvíle věnovaná mystickému cvičení ohromnou silou, která se šíří po celém světě mezi vědomé i nevědomé, mezi věřící a nevěřící, aby otřásla jejich dušemi, třeba že o tom neměli dosud ani tušení. Všichni pracujeme nejen pro sebe, ale pro všechny a čím více budeme provádět mystické cvičení, tedy koncentraci na naše vnitřní božstvo, zapomínáje při tom na sebe, tím více budeme pokračovat na mystické cestě a tím poroste i naše síla přenášet myšlenky pravého, totiž praktického náboženství na všechny ostatní.

Nechť si nikdo nemyslí, že je dosud malý a nepatrný a že jeho síla je nicotná. Ne! Každý z nás má v sobě stejnou božskou jiskru (božskou prabuňku), každý z nás je

svatostánkem Všemohoucího a proto každý, jakmile se obrátí s celou silou své duše a myslí a svým srdcem do nitra, do onoho slunečního středu, vyzařuje na všechno lidstvo to samé, co sám ve své duši si představuje a co cítit uje.

Kontrolujeme své myšlenky i ve všedním životě a při práci a nedopustíme, aby myšlenky nenávidné a zlé vstoupily do našeho srdce.

Rudolf Ertelt Psyché leden 1994

Něco nad námi musí být

je název v minulém roce vydané půvabné knížky menšího čtvercového formátu s nevšedními záběry na barevných fotografiích a hlavně poutavými a hluboce promyšlenými úvahami v pěti kapitolách s názvy: Oči bez jiskry, tváře bez úsměvu, Stopy hledaného, Prostřáček anebo génius, Pokřivené obrazy, Nic není ztraceno.

Spisovatelka se v nich zamýšlí nad problémem jak pomoci tápajícím lidem hledajícím smysl života postrádajícím křesťanskou naději. Autorkou je lékařka uznávaná jako zakladatelka hospicového hnutí u nás - MUDr. Marie Svatošová.

Lovce originálních snímků možná bude zajímat, že unikátní fotografie v této publikaci vznikly na její přání - objednávkou, ale některé způsobem nikoli obyčejným. Například snímky J. Reischiga byly zpracovány na Referenčním pracovišti optické mikroskopie a snímky Fr. Weydy byly pořízeny pomocí rastrovacího elektronového mikroskopu.

Mnozí známe hlas a způsob vyprávění paní doktorky Svatošové z ranního rozhlasového pořadu „Jak to vidí...“. Koncem listopadu minulého roku zavítala do Brna - Bohunic na pozvání vedení Centra volného času a knihovny v ulici Lány 3. Byla jsem velmi ráda, že jsem se mohla zúčastnit této besedy a poznat paní doktorku osobně. Jak jsem zjistila, nepovídala si tu s přítomnými zájemci poprvé. Starší, nenápadná a usměvavá paní nám prozradila, jak přišla na myšlenku založit a rozšiřovat instituci hospiců, tolik potřebnou v našem uspěchaném a mnohdy nemilosrdném světě. Napadlo ji to po návštěvě v Anglii, kde zařízení pro těžce a nevléčitelně nemocné jsou již mnoho let v provozu a velmi se osvědčují.

Od myšlenky k činu nebylo u Marie Svatošové zřejmě nikdy daleko a tak usilovná práce zúčastněných na tomto projektu přinesla do dnešní doby své plody v podobě jedenácti hospiců v naší republice. (Ověřila jsem si později, že jeden z nich, s názvem Hospic sv. Alžběty, byl otevřen v Brně na Kamenné ulici 1. dubna v roce 2004. Zásahu na jeho vzniku má a jeho provoz zajišťuje Občanské sdružení Gabriela a tak v tomto klášteře, po určité pauze, pokračuje tradice péče o nemohoucí staré občany.)

V živé rozpravě přihlásila se ke slovu také jedna ošetřovatelka z hospice. Mladá civilní sestra velmi pohotově reagovala na slova paní doktorky a uvedla také několik zkušeností a až dojemných příběhů s umírajícími ze své praxe.

Ráda bych se ještě zmínila o přátelství a spolupráci doktorky Svatošové s Otcem a rovněž lékařem Ladislavem Kubíčkem, který byl v sobotu 11. září 2004 na své faře v Třebenicích zavražděn. Mimo jiné jejich spolupráce spočívala též v tom, že strojopisy svých literárních prací na volných listech předával Marii k přepsání na počítači.

V předmluvě k poslední Kubíčkově knize s titulem *O svobodě* doktorka Svatošová popisuje jak v poničeném farním bytě hledala a pracně shledávala dokončené listy k připravované knize. *Vrazi ve snaze zahladit stopy založili na několika místech požár. Žár ohně roztavil i velký kovový svícen. ... Marie dlouho přehrabovala a přebírala hromady věcí a papírů vyházených ze skříní a zásuvek. Naštěstí její snaha byla korunována úspěchem. Text byl zapadlý mezi radiátorem a zdí - zpřeházený, ale snad úplný...*

Svoji předmluvu končí autorka slovy: *V Krédu vyznáváme, někdy bezmyšlenkovitě, že věříme ve společenství svatých. Otec Ladislav nás svými prúpovídkami učil nejen ve společenství svatých věřit, ale taky ho na každém kroku skutečně a radostně prožívat. Všem, kteří Otce Ladislava za jeho pozemského života nepoznali, přeji, aby jim to v rámci možností vynahradily následující stránky. Marie Svatošová.*

Život P. MUDr. L. Kubíčka, který se narodil na Podkarpatské Rusi v roce 1926, vystudoval lékařskou a tajně i teologickou fakultu, byl velmi pestrý a většinou také velmi těžký. Ve své poslední literární práci, ve které se zabýval tématem svobody, probral tento fenomén z mnoha stran i úhlů a zakončil ji takto: Ta pravá svoboda bude tedy zřejmě plodem toho dokonalého zákona svobody - jak o něm mluví sv. Jakub.

Všem čtenářům přeji a vyprošuji krásu a sílu této svobody.

V Třebenicích 8. září 2004 Ladislav Kubíček.

Iva Bordovská

Antroposofie ve výchovné činnosti školy

Antroposofie, česky moudrost o člověku, je způsob myšlení Rudolfa Steinera, jehož hlavně známe jako zakladatele waldorfských škol. Jeho činnost byla daleko širší, dalo by se říci „světónápravná“, ale podobně jako tomu bylo u J. A. Komenského nejmýrazněji se pro budoucí generace zachoval jeho vliv v pedagogice. V únorovém čísle jsem o antroposofii psala v roce 2006 jako o přístupu a cestě. Je to také přístup a cesta pedagogů ve školách, zejména waldorfských, ale je to také způsob života, a ten se uskutečňuje jako neustálý pohyb, neustálá změna - tomu odpovídá i otevřenost antroposofie.

Do České republiky zajíždí několikrát ročně dr. Daniel Wirz ze Švýcarska. Tento muž, otec pěti dětí, kterému je dnes 62 let, si v mládí splnil svůj životní cíl a stal se učitelem. Nejdříve na běžných švýcarských státních školách. Když poznal pedagogiku R. Steinera, stal se jejím nadšeným stoupencem. Založil v sedmdesátých letech Waldorfskou školu a s nevelkým časovým odstupem FPA - Svobodné sdru-

žení spolupracujících učitelů, jako tvůrčí a vzdělávací společenství, které má dnes více než tři tisíce aktivních členů a vlastní nakladatelství. Daniel Wirz se v posledních letech věnuje intenzívně, kromě psaní, také vzdělávání dospělých. Organizuje 40 až 50 kurzů ročně ve své vlasti, zajíždí i do zahraničí a několikrát ročně i k nám. V jarních měsících vyjde v českém překladu konečně i u nás kniha, kterou autor vybral pro překlad jako první: „Výchova začíná vztahem“. Přeložili jsme ji se synem a vybrali z ní ukázkou. Je to moderní, tvůrčí aplikace Steinerova myšlení a pedagogiky, tak jak ji ztvárňuje a v praxi uplatňuje Daniel Wirz.

Deset tezí k waldorfské pedagogice

1. Výchova je umění

Co je umění? V tom, co vnímáme povrchově, hledá vnitřní podstatu, v tom, co se jeví smyslům, skrytou podstatu, ve zvláštním všeobecné, v jednotlivé lípě na pahorku to, co je podstatné pro všechny lípy, v moři pramoře. Umělecká díla k nám promlouvají o tom, co je nadsmyslové, co je jakoby začarováno do světa smyslů.

Právě ve druhém sedmiletém období života, v nižších třídách základní školy, prahou děti po představách, které nám zprostředkuje vyprávění pohádek. Ty mohou dávat svou šíří a hloubkou odpovědi na mnohé podprahové otázky.

Hovořím zde o „latentních“ otázkách a myslím tím takové, které jsou ukryty na dně dětské duše, aniž by vstupovaly do vědomí.

Vyučování v uměleckých obrazech, jež podněcuje dětskou fantazii a nic direktivně nestanovuje, děti podněcuje. V tomto smyslu jde o individualizované vyučování. Silně podporuje síly fantazie a vlastní činnosti dítěte.

Také my se dívejme na dítě uměleckým pohledem.

Co se tím míní?

Stejně nepředpojatě jako prvního dne je třeba přistupovat k dítěti a zůstávat stále pro toto jedinečné setkávání otevřen. Dítě je hádankou, a ničím neomezený respekt před ním nám ukládá, abychom zůstávali zdrženliví a opatrní ve svém usuzování o každé dětské osobnosti.

Každý pevně zaujatý názor zužuje pohled a zbavuje toho druhého šance, že může být vlastně docela jiný.

Výchova se má vyvíjet z neustálého, žádnou předpojatostí neomezovaného setkávání. To je alfa a omega výchovy. Jen potom každý pohyb v mém nitru může vyvolávat pohyb v nitru mého protějšku (v dítěti).

Tak je třeba rozumět škole - je to pohyblivý kruh mezi žákem, učitelem a rodiči.

2. Bez sebevýchovy není výchova

To, co je na nás samých výsledkem naší sebevýchovy, je v naší výchovné práci vlastně jedině účinné. Tím, co jsme sebevýchovou v sobě vytvořili, i když to zůstává nevyřčeno, dosahujeme hlubokého účinku.

Jak by mohlo vedle dospělého, jehož vývoj stagnuje, nebo je dokonce uzavřen, dítě zrát? Naše snaha dát svému životu individuální podobu, i kdyby byla brýdilská,

přechází na dítě a dodává mu odvalu, aby pokračovalo v nalézání vlastní identity a cesty. Kdybychom však pokládali sebevýchovu za nepřijemnou povinnost, - pak je všechno špatně. Tuto povinnost zapaluje entuziasmus. Naučme se ji milovat! Vždyť nás mnohdy naše zkušenost poučila za co všechno jí i v našem životě vděčíme. Jedná se přece o to, abychom se my sami dostávali dál.

Společná vůle růst musí být cílem života s dětmi.

Naše děti, žáci a zákyně, nám často, aniž by měly něco zlého v úmyslu, ba láskyplně, nastavují zrcadlo. A to je dost silný podnět k probuzení a ke změně...

Takhle náročné, ale současně i nadějně je spolužití s dětmi. Hledají vždy a všude v první řadě život a nás považují za jeho reprezentanty.

3. Religiozita je důležitou součástí waldorfské školy

Malé děti jsou víra. Později se však jednota prolomí: vyhnání z ráje. Náboženská výchova má sjednotit to, co se oddělilo, má dětem opět pomoci najít pocit „domova“. Náboženská výchova se však nesmí omezovat pouze na hodiny náboženství. Při práci s dětmi mějme vždy na paměti těsnou vazbu mezi tím, co spojuje a tím, co zavazuje. Z toho téměř nutně vyplývá potřeba spiritualizace pedagogiky.

Pedagogika budoucnosti předpokládá ducha ve veškeré existenci. Věci smysly nepoznatelné spočívají v základech věcí smysly vnímatelných. Nevnímatelné zaujímá v lidském světě pevné místo. Z toho vyplývá, že individualitu dítěte nelze chápat povrchně. Bereme v úvahu jeho skrytou podstatu, respektujeme ji s úctou a pomáháme ji rozvíjet.

Každý člověk v sobě skrývá záhady, přichází z dále a má před sebou notný kus cesty. Na konci by měl nalézt sebe a Boha. Jsou to dvě tváře téhož. Naším úkolem je napomáhat dětem nalézt sebedůvěru a Boha.

4. Výchova k integraci ve společnosti

Mnozí nechápu jednotu matérie a ducha. Duchem rozumíme sílu, která utváří matérii. Nic by v našem světě nenabýlo tvar, kdyby nebylo této primární síly.

Vycházím z následujícího předpokladu: pouze škola se spirituálními základy je schopna v dětech rozvíjet integrační schopnosti. Z toho vyplývá, že je třeba předpokládat i „neviditelného člověka“. Pak je možná výchova k toleranci a soucítění s druhým.

K mírovému soužití různých kultur na zemi nepřispívá dělení lidí podle barvy pleti, náboženství nebo národnosti.

5. Při přípravě na vyučování musíme důkladně pochopit jak látku tak i dítě

Přiblížit látku dítěti a dítě látce, to předpokládá důvěrnou znalost obojího. Dítěti totiž zprostředkováváme mnohotvárnou skutečnost - svět dospělých v „malém“. Samozřejmě, že vždy můžeme zprostředkovat jen část. My, vyučující však musíme mít neustále na zřeteli veškeré souvislosti. Děti musejí mít vždy dojem, že jde o opravdový velký svět, do kterého patří, a nikoliv jen o jeho výseč.

Děti nejsou malí dospělí! Vše, co jim zprostředkováváme by mělo být přizpůsobeno jejich možnostem, mělo by jim prospívat a včetně fyzické stránky je kladně ovlivňovat. Přitom je vhodné upřednostňovat spíše procesní stránku, nežli se příliš brzy soustřeďovat na výsledky.

Dítěti je nutno dopřát čas, aby se přizpůsobilo svému vlastnímu studijnímu rytmu.

K tomu ještě maličkost. Nehodnoťte příliš brzy. To také znamená neporovnávat mechanicky to, co srovnávat nelze - jedno dítě s druhým.

6. Při přípravě na vyučování mějme vždy na paměti dítě

Co si máme představit pod poučkou, že nám má ve výchově „pomáhat noc“? Přestože škola bývá běžně ve dne, jsme se svými dětmi vnitřně ve spojení i v noci. Spojují nás tajemná vlákna, pro která se učíme nalézat citlivé porozumění, v čemž nám právě noční klid potřebný k soustředění pomáhá.

Mysleme třebaš před usnutím na dítě, které nám uplynulého dne připadalo zvlášť nápadné, nebo nám dělalo obzvláštní těžkosti. Může to být pro obě zúčastněné strany velmi prospěšné a hojivé jako balzám. Tak nám může pomáhat ve složitých situacích, s nimiž jsem si ve dne nevěděli dobře rady, právě noční zamyšlení a prospět oběma stranám.

7. Pozorování dětí je nejdůležitější

Brát na vědomí to, co skutečně je, místo předčasného usuzování.

Dítě je měřítkem školy. Dítě je živý plán učiva. Měli bychom se naučit odpozorovat od dětí, které máme před sebou, co potřebují. Tak to žádal Rudolf Steiner. Pevný učební plán nás zbavuje vlastní odpovědnosti.

Waldorfská pedagogika staví však na samostatnosti a způsobilosti učitele. Kdyby nám kdokoliv vnutil učební plán, musel by pro nás zůstat cizorodým tělesem. Waldorfská škola sama sebe nepokládá za školu, která žákům „dodává učivo“, ale za školu „lidskosti“ (Pestalozzi).

To znamená, že se nepodřizuje diktátu ekonomiky nebo jiných zájmových skupin.

Orientuje se jen a jen podle vyvíjejícího se člověka. Hledá podmínky pro co nejkompaktnější rozvoj jeho životních sil.

Především mají děti získat schopnosti pro život, odvahu, radost ze života. To je základ pro všechno ostatní.

8. Waldorfská škola převádí do praxe své ideály

Svou nejnovější knihu nazval Neil Postman: „Už žádní bohové - výchova končí“. Stěžuje si v ní na absenci ideálů ve veřejných školách. Za ideály považuje cíle, které přesahují schopnost zajišťovat základní životní potřeby. Teprve ideály zprostředkují lidskému životu jeho hodnotu.

Za takový ideál považujeme vyvážené, celostní vzdělání vyvíjejících se lidí: Je to požadavek jednoty intelektuálního, uměleckého a rukodělného rozvoje osobnosti. To je základní ideál waldorfského školství, které trvá bezmála 80 let a v praxi se uskutečňuje přibližně v 900 školách Rudolfa Steinera na celém světě. Svědčí o tom předměty a rozvrh těchto škol. Zdůrazňuje se umělecko-řemeslná dovednost.

Dalším ideálem, chcete-li zásadou, je že se neznámkuje a nepropadá, ani jinými způsoby se nikdo nevyklučuje. Žáci dostávají slovní hodnocení, učitelé se snaží o individuální přístup a požadavky na dítě. To jim výuku jistě neulehčuje. Ba naopak. Vyžaduje to od nás flexibilitu, fantazii a toleranci. Výběrové třídy, do nichž jsou žáci zařazováni podle různých schopností předstírají něco, co v pozdějším životě není. Později musí všichni vycházet se všemi. Z tohoto hlediska je třída bez selekce výborný způsob pro trénování socializace.

A zatřetí: Rodiče a učitelé společně vytvářejí školu. Spolupracují ve prospěch dítěte. Tam, kde by takový základ chyběl, oslabovala by se snaha učitelů, ba mohla by být i zmařena.

A nakonec: Waldorfská pedagogika má vzbuzovat aktivní zájem o celý svět. Herakles to vyjádřil takto: „Vzdělání znamená: Zapalovat v mladých lidech oheň, nikoliv pouze plnit vědro.“

9. Škola má být pouze předškolní přípravou pro život - život je skutečná škola

Škola dostojí tomuto svému úkolu snadněji, jestliže se v ní nejen učí, ale také žije. Život od nás žádá, abychom se nepřetržitě učili. Není to mrzuté, nýbrž radostné učení. K tomu může škola podněcovat. Její nejdůležitější zájem musí být přiblížit se životu a naplňovat jej.

Abychom toho dosáhli, musíme změnit vžitě představy o poslání školy. Je potřeba dětem zprostředkovat co nejvíc základních zkušeností. To bývá často dosažitelné jen mimo prostor školní třídy. Smyslové zážitky nacházíme třeba na blízkém statku, v lese, u vody. Pracujeme na půdě a s půdou, bezprostředně prožíváme koloběh roku.

V pozdějších školních letech prostřednictvím projektového učení seznamujeme děti se světem práce. V tom období děti vlastními zkušenostmi zažívají co jsou hranice. Daleká putování, při táboření se učí přežít v přírodě, zúčastňují se brigád pro ochranu přírody a životního prostředí. Výuka se koná třeba někdy na hlavním nádraží, někdy v uprchlickém táboře, někdy v továrně.

Doporučovali bychom pro vyšší třídy také projekty výměny žáků přes hranice národnostní, kulturní i náboženské: To hlavní je stále rozšiřování obzoru - náplň života!

10. Výchovný cíl: Umět jednat

Zvláštní pozornost je třeba zaměřit na posilování vůle. Je otázkou vůle, umíme-li uskutečnit to, co jsme si předsevzali. Budeme naplnění velkým a trvalým uspokojením, jestliže v tomto ohledu docílíme určité suverenity.

Když je člověk o něčem přesvědčen a považuje to za správné a důležité, ale nedokáže to udělat, činí jej to trvale nešťastným a oslabuje jako nemoc.

Výchova vůle není nic snadného a vyžaduje od nás velké pochopení a vytrvalost.

Z knihy Daniela Wirze: „Erziehung - Beziehung“ (Výchova začíná vztahem) se svolením autora přeložili pro české zájemce Eva a Pavel Dobšíkovi.

Cesta

Každý, kdo měl takové štěstí, že se mohl znovu vrátit na místo, které kdysi dávno zapadlo až na dno jeho dětského srdce - na místo od té doby nenavštívené a proto již téměř zapomenuté, ten ví o čem budu psát, ten zná cesty podobných návratů a ten mi taky určitě porozumí, už teď to vím.

Ještě mi nebylo ani pět let, když jsem vystoupil z vlaku taženého parní lokomotivou na malém nádražičku, abych tady, na druhém konci země, podstoupil ozdravnou kúru nemocných plic v šedivém sanatoriu, které stálo nad ještě šedivějším městem v samém pohraničí, z budovy pro děti předškolního věku nás vodily sestry na procházku alejí starých stromů do strmého kopce kolem patnácti omšelých zastavení křížové cesty, na té cestě jsem plakal, dusivé astmatické záchvaty ustupovaly pomalu, pamatují se živě na vysoké stromořadí, na vonící lípy, na nekonečnou vzdálenost mezi těmi pochmurnými plastikami biblických výjevů, kterým jsem za mák nerozuměl, ale nemocné tělíčko zápasilo s dechem a tím dávalo dostatek času očím, a taky duši, aby vnímaly divného pána s trnovou korunou, který na té křížové cestě trpěl stejně jako já, o tom jsem byl tenkrát přesvědčen.

Nikdy jsem nezapomněl na dny, kdy mě opustily astmatické záchvaty a já, navzdory lékařským prognózám, dýchal opět bez problémů a hlavně bez bolesti, hory na českoněmeckém pomezí mi vrátily čistý dech a pokojný rytmus do strachem tlukoucího srdce, obětavé sestry mě na procházkách učily poznávat květiny a les, i ty tkaničky u bot si doteď vážu stejně jednoduše a podětsku - na dvě kličky - jak mně to ve Cvikově trpělivě předváděly.

A teď se mi naskytla možnost stavět se při putování napříč republikou a uvidět znova tohle místo. Vzdálenosti už nebyly tak obrovské. Pětileté dítě má jiný pohled na svět než dospělý muž, přesto jsem našel svou křížovou cestu, stoupal jsem od jednoho zastavení k druhému a naslouchal výskotu dětí z blízké léčebny, a najednou se přihodilo cosi podivuhodného, od první kaple vyšel malý chlapec, přicházel pomalu, v kotníčkových botkách a červenočerné kostkované bundičce, vůbec si mě nevšiml a kráčel vedle mne tiše dál, stoupal se mnou do kopce, stěží popadal dech, hrozně moc si přál být už nahoře, rozhlížel se na všechny strany i do korun stromů, ale bál se té ohromné dálky před sebou, a proto sklopil zrak a mě si nevšiml, hleděl vždy jen k té nejbližší kapli a po očku a se zřejmou obavou pozoroval chrousty ve

větvích, kteří na něj každou chvíli jak ohromné helikoptéry nalétávali a zaplétali se mu do kaštanových vlasů.

Bože, co je to čas? Nic, méně než nic, jen předivo průhledné pavučiny, z níž se kamsi do neznáma odvíjí život, to jsem pochopil, když jsem na té cestě znovu spatřil trpícího Krista, ale taky sám sebe; človíčka, který se po pětaticeti letech mohl na vyšlapané pěšince mezi stále stejně pokroucenými a obnaženými kořeny vonících lip jen pokorně poklonit a poděkovat za darovaný čas a za tak těžkou cestu vzhůru; a to není málo, přátelé šťastných návratů.

Jan Schwarz

Jak řešit „každodenní problémy“ z „duchovního hlediska“?

Název a obsah přednášky vznikl na základě návrhu jedné členky Správního sboru OUB ze dne 21. 9. 2006: „Přednášející by se měli více zaměřovat na každodenní problémy posluchačů a jejich řešení z duchovního hlediska, povzbuzení a potěšení.“

Uměla bych k tomu promluvit, něco zajímavého a potřebného sdělit? Nějaké informace, nápady, souvislosti, poučení... (nikoli dogmatické „jedině správné“ rady či návody!) získané na vlastní životní cestě jednak přímými osobními prožitky, jednak zprostředkovaně pomocí impulsů z knih moudrých učitelů minulosti i přítomnosti? Co když ve slovech zmíněného návrhu jsou skryty základní otázky životní cesty nás všech?

Formulujeme si tyto otázky, na které budeme hledat odpovědi:

Co jsou to ty naše „každodenní problémy“?

Co je to duchovní hledisko?

A posléze jak by mělo vypadat „řešení každodenních problémů“ z duchovního hlediska?

O jaké „povzbuzení“ a „potěšení“ by mělo jít? K čemu bychom se měli povzbuzovat a čím a jak se potěšovat?

Jsmo připraveni se povzbudit k opravdu vědomé cestě za pravým poznáním světa a sebe v něm?

Bude pro nás potěšením přijímat na této cestě i ty nejtěžší překážky jako láskyplnou nabídku a příležitost postoupit po jejich zdlání „do vyšší třídy“?

Nebo očekáváme jen nějaké uchlácholení ve smyslu že vlastně o nic nejde a nebo „vydrž, zítra bude líp, přijde velký spasitel, řekne nám, co máme dělat a my to budeme dělat a bude nám dobře...“?

Každodenní problémy - co to vlastně je? Přicházejí pravidelně, opakovaně, jindy náhle, neočekávaně: různé nemoci, bolesti, větší i menší nepřijemnosti při setkávání

s lidmi - jak s těmi blízkými v rodině, tak s ostatními na pracovišti, na ulici, v tramvaji... Jak to řešit, zvládat, vydržet, aniž bychom upadli do neuróz či depresí, lítostí (sebelítostí), výčitek - druhým lidem - většinou těm nejbližším, ale i celému „zbytku světa“ na zemi i na nebi, to vše doprovázeno řečnickými otázkami typu „proč zrovna já“ (mám takhle trpět)...?

Jednoduché a snadné to řešení nebude nikdy, bude to spíš úkol a těžká práce na celý život (více životů). Zkusme začít tím, že si položíme opravdovou otázku (nikoli tu řečnickou, na kterou nečekám odpověď a vlastně ji ani nechci slyšet, protože správně tuším, že by mi zkomplikovala život, neboť by mě tlačila k tomu, abych konečně sama se sebou začala něco dělat):

Proč tedy mám zrovna já právě teď právě tyto problémy? Má to nějaký význam či smysl, že jsem „dostala“ právě tuto nemoc, že jsem se setkala právě s tímto partnerem, že mám právě takové děti, tchýni, kamarádky, šéfy, spolupracovníky...? Že žiji právě v této době?

Pokud začneme aspoň tušit, že nějaký význam či smysl ty naše problémy mají a přestaneme je považovat za náhodné a nespravedlivé útoky zlého okolního světa, pak nám to jejich řešení asi půjde lépe, i když (a přesto, že...) si budeme muset začít uvědomovat plnou a bezpodmínečnou vlastní zodpovědnost za každý svůj čin, slovo i myšlenku, jichž jsme se „dopustili“ kdykoli v našem životě (životech)!

Lze nějaký „problém“ potlačit, zahnat, dělat jako že neexistuje? Zkoušíme to často! Vzniká-li „problém“ do jehož „řešení“ se nám nechce, pak podvědomě, někdy však i docela vědomě se snažíme nevidět, neslyšet, nevnímat nejrůznější „znamení na cestě“ a dokonce si u toho připadáme jako obdivuhodní hrdinové!

Pokud ovšem naopak „problém“ včas rozpoznáme, začneme zkoumat příčinu a smysl jeho vzniku, neboli přijmeme-li jej nikoli jako útok zlého zevního světa, ale jako něco, co máme uloženo (a zapomenuto) jako důsledek svého vlastního konání a myšlení v hlubinách své vlastní duše - pak jsme na cestě k řešení svých každodenních problémů, řešení zodpovědnému vůči sobě i světu, řešení vědomému z duchovního hlediska.

Duchovní hledisko, duchovno, duchovní svět - to jsou další otázky, které si potřebujeme opravdově položit:

Kde je to duchovno, duchovní svět? Co je to, jak to vypadá? Je to jen nějaká pěkná básnická metafora, nebo je to realita?

Básnické metafory, v nichž je používáno slovo duch a duchovní, nacházíme v mnoha literárních dílech minulosti i současnosti, jakož i v mluvených projevech vzdělaných odborníků uměleckého i vědeckého zaměření. Zároveň jsou i taková díla i mluvené projevy, v nichž se autoři těmto slovům - a tedy i jejich obsahu, byť i jen v podobě metafor - programově vyhýbají. A ovšem existují i ti, pro něž pojmy duch a duchovní, resp. duchový (svět, hledisko) vyjadřují něco skutečného, skutečně existujícího, stejně jako svět hmotný, materiální - a je pro ně zároveň zřejmé, že duchovní a materiální část světa (vesmíru i všech živých bytostí včetně člověka) nejsou od sebe odděleny, nýbrž že jde o dvě kvality jediné celistvé skutečnosti, věčnosti i časnosti.

Zde bude dobré položit si další otázku: Lze plně vědomě dospět k poznání, pochopení této skutečnosti? Dokážeme natolik očistit své myšlení - od všech egoistických, osobních zábran, předsudků, názorů... abychom poznali tu pravdivou cestu, která je připravena vést nás tímto pozemským životem?

Byly a jsou - zatím velmi vzácně - mezi námi na zemi lidské bytosti na takovém stupni duchovního vývoje. V posledních desetiletích a hlavně v posledních letech se však inkarnuje na zemi stále více těch bytostí („indigové děti“), které si bránou zrození pronášejí přesnou znalost o úkolech, které zde mají splnit. Poznání a přijímání vícedimenzionality světa je pro ně samozřejmostí a poslání, které zde mají splnit, bývá velmi náročné a zodpovědné. Současný pozemský svět, naše civilizace na počátku 3. tisíciletí to však velmi potřebuje: jde totiž doslova o bytí či nebytí člověka (a života vůbec) na zemi...!

Každý z nás má dnes možnost a morální povinnost - jako svobodná lidská bytost, svobodná v tom smyslu, že si je plně vědoma zodpovědnosti za všechny své skutky i myšlenky hledat cestu k tomuto poznání.

Nestačí ovšem vyslechnout, byť i docela pozorně přednášku, pročíst si třeba tu nejmoudřejší knihu, nebo spoléhat na nějaké osvícení či jiné sdělení odněkud „shůry“ - to může nastat jsme-li připraveni; samo o sobě však nestačí, bez vědomě systematicky rozvíjeného čistého myšlení to dnes už opravdu nepůjde. Je třeba přemnoho trpělivosti pro správné používání rozumu, citu i vůle. Není třeba se však ničeho obávat, dokážeme-li mezi rozumem, citem a vůlí zachovávat rovnováhu. To se nám může dařit s pomocí (všeobjímající, bezpodmínečné) lásky, objevené a rozvíjené ve vlastním srdci a vědomě ji pak spojovat s kosmickou láskou Kristovou.

Na závěr se pokusím volně reprodukovat několik myšlenek Jana Bouzka (jednoho z nejstarších a nejkoušenějších žijících českých anthroposofů), publikovaných v Anthroposofických rozhledech č. 5/2006:

Předním úkolem současné doby je „zápas o jasné vědomí“, které se všechny „temné síly“ snaží zatemňovat. Ovlivňují nás přes tzv. média, chtějí s námi manipulovat tak, abychom ztratili přehled o pravé realitě a stali se jejich otroky. Čelit jim můžeme pouze zjasňováním vědomí, cestou ke spirituálnímu poznání skutečnosti včetně temných sil (ahrimanských i luciferských) samých i jejich úmyslů. Ahriman okamžitě utíká, jakmile je jasně spatřen - tyto temné síly totiž nesnesou být pozorovány jasným vědomím.

Vstup do duchovního světa je dnes otevřen všem, primitivní materialista má ovšem „ze spirituality živého ducha“ strach. Také však ti, kteří tento strach překonají, nemají cestu jednoduchou, protože mnohé skutečnosti o duchovním světě jsou dnes temnými silami (působícími přes určité lidské bytosti!) manipulovány tak, aby se mísilo pravé poznání s nepravým.

Jak dnes můžeme poznat, co je v této situaci pravé a co ne? Nalézt správnou cestu nám může pomoci kombinace jasného rozumu a čistého myšlení, láskyplného srdce a volního úsilí a o konání dobrého.

Vytrváme-li v tomto správném úsilí spojeném s opravdovou pokorou, může nám být dána (seslána) milost (Boží), která nám umožní pravé poznání duchovního světa.

Pak budeme schopni správně vnímat a v souvislosti s tím posléze i řešit všechny „problémy“ našeho osobního života (oproštěného od strachu a sobectví), i „problémy“ světa, s nímž jsme neoddělitelně spojeni.

Milada Škárová

ÚŘEDNÍ HODINY:

---

duchovní Jarmila Plotěná:

středa, čtvrtek 15:00 – 21:00
pátek 15:00 – 20:00

tajemník Josef Hepp:

pondělí, čtvrtek, pátek 14:00 – 20:30
úterý, středa 10:30 – 17:00

PROGRAM NA LEDEN 2007:

PONDĚLKY 17:00 – 18:30:

Cvičení pránájámy, relaxace, koncentrace a meditace – vede Josef Hepp

STŘEDY (od 17 h.): Unitářský seminář rev. Mgr. Jarmily Plotěné

SLUNEČNICE – UNITÁŘSKÉ ROZPRAVY O DUCHOVNÍCH TÉMATECH

Na začátku každého semináře se můžete zúčastnit logické rozcvičky RNDr. Milana Lustiga.

Ve středu 10. 1. od 15:00 do 16:45 má v naší společenské místnosti svoji akci společnost Psyché (křesťanská mystika).

STŘEDA 17. 1. (od 17 h.):

Ivo Koukol:

INTELIGENTNÍ A DUCHOVNÍ BYTOST ČLOVĚK - VÝVOJ, EVOLUCE, BUDOUCNOST

STŘEDA 31. 1. (od 17 h.):

Jaroslav Krejčí (poradna MUDr. Jonáše):

VLIV TOXICKÝCH ZÁTĚŽÍ NA OTYLOST A PSYCHIKU (doporučená strava)

Vstupné na všechny akce je dobrovolné

PROGRAM NA MĚSÍC LEDEN 2007

Shromáždění se konají na Staňkově 18a (budova OSC a. s., 3. patro)
tramvaj čls. 1, 6 a 7 směr Řečkovice, zastávka Hrnčířská

---

5. 1. 17:00 – 19:00 rev. Mgr. Jarmila Plotěná:

NOVOROČNÍ VIA LUCIS

---

12. 1. 17:00 – 19:00 Zdeněk Vachtl:

KORÁNEM PROTI TERORU (s diskusí k citovaným súrám)

---

19. 1. 17:00 – 19:00 rev. Mgr. Jarmila Plotěná:

OSVOBOZENÍ A SVOBODA V NÁBOŽENSTVÍ A V ŽIVOTĚ

---

26. 1. 17:00 – 19:00 Doc. Ivan Štampach:

NÁBOŽENSKÁ MAPA SOUČASNÉHO SVĚTA

---

2. 2. 17:00 – 19:00 dr. Josef Staněk:

ATEISMUS A CESTA NÁRODA

---

9. 2. 17:00 – 19:00

A VYVSTANOU NÁM RYSY ZNÁMÉ vzpomínka na dr. Bohumila Housera

POUTNÍK – nábožensko-filozofická revue;
vydává: Obec unitářů v Brně, Staňkova 18a, 602 00 Brno;
e-mail: unitaria.brno@volny.cz; tel.: 549 210 854; www.unitaria.cz;
Odpovědná redaktorka ing. Míluše Šubartová; redakce: rev. Mgr. Jarmila Plotěná;
Mgr. Dan Novotný; ing. Pavel Sedlák; technická redakce (DTP): Josef Hepp.
Nevyžádané články se nevracejí.

MK ČR E 16083